

Na Brexit Jongeren in Noord-Ierland willen erfenis van geweld achter zich laten

‘Wij hebben genoeg van de haat van onze ouders’

In 2016 mochten Britse jongeren onder de achttien jaar niet stemmen over het wel of niet verlaten van de Europese Unie. Velen waren gefrustreerd omdat ze niet konden meebeslissen over een referendum met een enorme impact op hun toekomst. Onbedoeld werd de Brexit een gamechanger voor de toekomst van Noord-Ierland, met oplopende emoties enrellende jongeren aan beide kanten van het nog altijd verdeelde land. Vandaag aflevering 5 (slot): is een verenigd Ierland een stap dichterbij gekomen en wat doet dit met het vredesproces?

TEKST EN BEELD: HJ HUNTER



Begin april hield de wereld de adem in. Ineens waren ze er weer: de beelden van rellende jongeren in Belfast die brandbommen gooien naar hun vijanden aan de andere kant van de Vredesmuren, ooit opgericht door het Britse leger om de strijdende partijen te scheiden. Waar kwam deze woede vandaan? En zou het kunnen leiden tot een nieuwe, bloedige strijd tussen de pro-Ierse nationalist en de pro-Britse unionisten?

Taylor Walker en Corey Neilly in Casual Riots, de enige hardrockband van Shankill. Anders dan de naam doet vermoeden, hebben ze geen enkele sympathie voor de relschoppers uit hun eigen wijk. „Het is een ironische naam”, zegt Taylor, de drummer in de band. „We zijn juist tegen al het geweld waarmee we zijn opgegroeid.” De drie muzikanten (20) zijn geboren na het vredesakkoord uit 1998, maar ondervonden in hun jeugd dat de politieke vrede geen einde had gemaakt aan het onderlinge geweld en de haat in de wijken van Belfast. „Vergeleken met vroeger is het geweld dramatisch minder geworden”, zegt Taylor. „Maar het is nooit weg geweest.”

Bloody Sunday

Iedere jongere in Belfast en Derry is op de een of andere manier geraakt door de intergenerationele trauma's uit de burgeroorlog (1969 – 1998). Zo groeide Aisling Doherty (22) uit Derry op met het verhaal dat haar grootvader Patrick Doherty in 1972 werd vermoord tijdens Bloody



Sunday. „Ook andere familieleden werden in de burgeroorlog gedood”, zegt Aisling. „Het is een erfenis waar ik niet veel over nadacht. Voor mijn gevoel had ik een normale jeugd. Pas toen ik ontdekte dat er gescheiden middelbare scholen zijn voor protestanten en katholieken, werd ik me bewust van de politieke issues uit mijn omgeving.”

Strijd verliezen

De Brexit zorgde voor veel verontwaardiging en oplopende emoties aan beide kanten. Toen duidelijk werd dat er ergens een grens getrokken moest worden voor de handel met Europa, begon de impact van de Brexit door te dringen. Deze kwam uiteindelijk in de Ierse Zee te liggen, ondanks de belofte van premier Boris Johnson dat dit nooit zou gebeuren. „Iedereen in het pro-Britse kamp was boos op Johnson”, zegt Corey. „We realiseerden ons: we zijn niet zo bijzonder als we dachten te zijn. De grens in de zee brengt een verenigd Ierland dichterbij. Het VK voelt nu verder weg.

We voelen ons geïsoleerd en verraden door de Britse regering.” Ook Aisling Doherty denkt dat de Brexit een verenigd Ierland dichterbij brengt. „We hebben het gevoel dat het nu echt zou kunnen gebeuren. Niet op korte termijn, maar wel binnen vijf of tien jaar.” Dat het sektarisch geweld kan terugkomen, realiseren zich ook de muzikanten uit Shankill. „Ons maakt een verenigd Ierland niets uit”, zegt Taylor. Wij blijven optreden en een pintje drinken in de pub. Alle jongeren die niet te veel gehersenspoeld zijn, denken er ook zo over. Maar als er protesten komen, dan leidt dat tot gevechten. En dan zitten wij vast in het midden.”

De grote vraag is wat de paramilitaire groepen gaan doen als een meerderheid van de bevolking zou kiezen voor hereniging met Ierland. Gaan zij doelbewust aansturen op een nieuw conflict? Voor deze gewapende organisaties was de georganiseerde misdaad tijdens The Troubles een manier om het sektarische geweld van beide kanten te financieren. Nu controleren ze nog steeds de drugshandel, de bars, de winkels en de restaurants. Ze vallen rivaliserende bendes aan om zich te kunnen promoten als de beschermers van lokale gemeenschappen. Tegelijkertijd maken ze ook slachtoffers onder de bevolking. „Ze noemen zichzelf vrijheidsstrijders”, zegt Taylor, „maar het zijn criminelen die de wijken terroriseren. Wie informatie geeft aan de politie, wordt vermoord. Als je hier een bedrijf begint, moet je beschermingsgeld betalen, net als bij de maffia.”

De pro-Ierse Kellen McGill (18) uit Derry sluit nieuw sektarisch geweld niet uit, maar denkt dat de voedingsbodem voor een nieuwe burgeroorlog ontbreekt. „Aan de ene kant zijn er sinds 2016 vaker rellen”, zegt Kellen. „Maar mensen uit beide kampen doen ook meer om te voorkomen dat de troubles uit het verleden terugkeren.” Uit diverse peilingen blijkt dat een verenigd Ierland op steeds meer

Grote foto: jongeren op een neutrale plek in het centrum van Derry. Buiten de eigen woonwijk is de identiteit nauwelijks van invloed op de onderlinge verhoudingen.

Foto rechts boven: in bijna elke pro-Britse wijk van Belfast zijn protestborden te vinden tegen de komst van een grens in de Ierse Zee.

Foto rechts midden: een meisje poseert voor een fresco in de pro-Britse wijk Shankill. 'Wees trots op onze geschiedenis en cultuur', staat er te lezen.

Foto rechts onder: drummer Taylor Walker van de Casual Riots uit Shankill.

steun kan rekenen, ook van het pro-Britse deel van de bevolking. Kenmerkend voor deze trend is dat er een hausse is aan jongeren met een unionistische achtergrond die nu een Iers paspoort aanvragen. Het kunnen bezitten van zowel een Brits als Iers paspoort is een van de afspraken uit het Goede Vrijdagakkoord. Kennelijk weegt de Britse identiteit voor de jeugd minder zwaar dan het voordeel om met een Iers paspoort vrij te kunnen reizen en werken in de Europese Unie. Volgens Kellen hebben de meeste jongeren meer dan genoeg van de haat van de vorige generaties. Ze richten de blik op de toekomst en maken zich om andere vraagstukken druk. Zo is de erbarmelijke staat van de gezondheidszorg in Noord-Ierland een structureel probleem. De BBC berichtte in augustus dat de wachttijd voor een eerste consult bij de Nationale Health Service voor een vrouw uit Belfast met ernstige MS-klachten was opgelopen tot vier jaar. Hetzelfde geldt voor jongeren met mentale klach-

ten en suïcidale gedachten. Nergens anders in het Verenigd Koninkrijk zijn zoveel jongeren aan de drugs en plegen zoveel jongeren zelfmoord. Taylor, die zelf als verpleger op de ic-afdeling Covid-patiënten verzorgt, bevestigt dat er gewoon geen professionele hulp beschikbaar is. Als reactie daarop nemen lokale organisaties zelf talloze initiatieven om jongeren met problemen te helpen. Een andere zorg is de structurele armoede en hoge werkloosheid. „Het inkomen van de arbeidersklasse moet omhoog”, zegt Kellen. „Veel mensen kunnen niet overleven van de lage salarissen die ze krijgen voor een dag hard werken. En we hebben meer betaalbare huizen nodig. Er gaan daklozen dood op straat, terwijl er duizenden huizen leegstaan. In een huis kunnen wonen, is een luxe geworden. Dat is toch krankzinnig?”

Deze reportage is mede mogelijk gemaakt door het Steunfonds Freelance Journalisten.